

Deskundigheidsbevordering vrijwilligers

Een tussentijdse evaluatie van het nieuwe subsidiëringsmodel

Conceptrapport

Een onderzoek in opdracht van Ministerie van VWS

drs. Paul Poortvliet
drs. Leonie Plas
drs. Erika Ermens

Projectnummer: B3388

Zoetermeer, 14 april 2008

De verantwoordelijkheid voor de inhoud berust bij Research voor Beleid. Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld. Vermenigvuldigen en/of openbaarmaking in welke vorm ook, alsmede opslag in een retrieval system, is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van Research voor Beleid. Research voor Beleid aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

Voorwoord

Het ministerie van VWS heeft per 1 januari 2007 een nieuw model ingevoerd voor de subsidiëring van deskundigheidsbevordering van vrijwilligers. De belangrijkste verandering is een verschuiving van landelijk naar lokaal niveau. De subsidiëring die nog wel landelijk verstrekt wordt, moet zorgen voor vraagsturing. Nu na ruim een jaar is het ministerie benieuwd naar de gevolgen van het nieuwe model voor zowel de aanbod als de vraagkant. Uit het onderzoek blijkt dat het principe om het geld zoveel mogelijk lokaal weg te zetten in theorie wordt gesteund door betrokken partijen, maar dat er nog haken en ogen zitten aan de uitvoering.

Research voor Beleid heeft dit onderzoek met genoegen uitgevoerd. Wij danken allen die hieraan bijgedragen hebben. In de eerste plaats zijn dit de VTA-instituten die snel bereid waren tijd vrij te maken voor een interview en die ons binnen korte tijd informatie toe stuurden. Ook de vrijwilligersorganisaties die ons te woord hebben gestaan tijdens het onderzoek danken we hartelijk. Tot slot gaat onze dank uit naar de gemeenten die bereid waren om de vragenlijst op internet in te vullen en die ons in staat hebben gesteld representatieve uitspraken te doen over het gemeentelijk beleid ten aanzien van deskundigheidsbevordering van vrijwilligers.

Paul Poortvliet
Projectleider Zorg en Welzijn

Inhoudsopgave

1	Inleiding	7
1.1	Achtergrond van het onderzoek	7
1.2	Doel van het onderzoek	8
1.3	Aanpak	8
1.4	Leeswijzer	9
2	De vraag	11
2.1	Behoefte aan deskundigheidsbevordering	11
2.2	Veranderingen in de vraag	13
2.3	Conclusie	15
3	Het aanbod	17
3.1	Landelijk aanbod	17
3.2	Veranderingen in het aanbod	20
3.3	Conclusie	22
4	De rol van gemeenten	23
4.1	Lokaal vrijwilligersbeleid	23
4.2	Gemeenten en het nieuwe model	26
4.3	Conclusie	27
5	Conclusie en aanbevelingen	29
	Bijlage 1 De cijfers achter het onderzoek	35
	Bijlage 2 Onderzoeksvragen	37
	Bijlage 3 Lijst van geïnterviewden	39
	Bijlage 4 Responsinformatie internetenquête	41
	Bijlage 5 Tabellenoverzicht	43

1 Inleiding

In dit hoofdstuk komt de achtergrond (aanleiding) van het onderzoek, alsmede de doelstelling en de gehanteerde aanpak aan bod.

1.1 Achtergrond van het onderzoek

Vanaf 1 januari 2007 is het Ministerie van VWS gestart met een nieuw model voor subsidiëring van deskundigheidsbevordering voor vrijwilligers. Deze invoering neemt drie jaar in beslag. Twee elementen staan centraal in het nieuwe model:

- Vraagsturing van vrijwilligersorganisaties
- 'Lokaal tenzij': deskundigheidsbevordering is in principe lokaal, maar de deskundigheidsbevordering die niet op lokaal niveau kan worden gerealiseerd blijft landelijk gefinancierd.

De lokale verantwoordelijkheid voor deskundigheidsbevordering voor vrijwilligers komt in het nieuwe model primair te liggen bij gemeenten. Dit past binnen de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo). Landelijk is VWS verantwoordelijk voor de deskundigheidsbevordering van vrijwilligersorganisaties. Het moet in dat geval gaan om specialistische trainingen met extra hoge kwaliteitseisen¹.

Voor 1 januari ging de subsidie voor deskundigheidsbevordering van vrijwilligers volledig naar de VTA instituten (Vorming, Training en Advies)². De hoogte van het subsidiebedrag was 10,2 miljoen euro. In 2007 en 2008 vindt een verschuiving plaats van 25% per jaar. Het geld verschuift via het gemeentefonds naar de gemeenten. Het geld wordt toegevoegd aan de middelen voor de WMO en verdeeld volgens het CVTM model³.

De resterende 50% van de subsidie van de VTA instituten gaat per 2009 naar landelijke vrijwilligersorganisaties. Zij krijgen de mogelijkheid om een subsidieaanvraag voor deskundigheidsbevordering van vrijwilligers in te dienen bij VWS. De organisaties moeten dit doen met een plan waaruit blijkt dat het om een specialistische vraag gaat (criterium 1) en dat er sprake is van extra hoge kwaliteitseisen (criterium 2). In 2006 heeft het Verweij-Jonker Instituut⁴ in opdracht van VWS een rapport uitgebracht waarin de criteria zijn geoperationaaliseerd. Daarnaast is benoemd welke sectoren relevant zijn voor subsidievertrekking (zoals ouderen en terminaal zieken).

Het ministerie van VWS heeft Research voor Beleid gevraagd een tussenevaluatie uit te voeren naar de effecten van het nieuwe model voor subsidiëring van deskundigheidsbevordering voor vrijwilligers.

---

¹ Deze criteria voor landelijk gefinancierde deskundigheidsbevordering zijn door Verweij Jonker instituut uitgewerkt.

² FNV Formaat, Odyssee, Stavoor Groep, Stichting Blooming, Stichting SBI en Stichting Sisko.

³ Bron: circulaire gemeentefonds, Ministerie van Binnenlandse Zaken, september 2006

⁴ *Lokaal tenzij, ontwikkeling van criteria voor de landelijke financiering van deskundigheidsbevordering van vrijwilligers*, Verweij Jonker Instituut, augustus 2006

1.2 Doel van het onderzoek

Ruim een jaar na (gedeeltelijke) invoering van het nieuwe subsidiemodel wil het ministerie inzicht in de (toekomstige) gevolgen van het nieuwe model voor de betrokken partijen. De resultaten van deze tussenevaluatie zijn bedoeld om voor 2009 het beleid eventueel bij te sturen. De resultaten moeten:

- aangrijpingspunten bieden voor de discussie over de VWS begroting van 2009,
- bijdragen aan het ontwerp van de nieuwe subsidieregeling 2009,
- duidelijk maken welk bedrag landelijk nodig blijft.

Deze rapportage geeft daarom inzicht in :

- de mate waarin het aanbod overeen komt met de doelgroepen en activiteiten uit het nieuwe subsidiëringsmodel
- de mate waarin het aanbod (zoals beoogd in het nieuwe model) kan voorzien in de vraag naar deskundigheidsbevordering
- de mate waarin het budget voor landelijke deskundigheidsbevordering toereikend is
- de mate waarin de criteria van het nieuwe model onderscheidend werken.
- hoe het geld dat naar gemeenten is verschoven ten goede komt aan deskundigheidsbevordering van lokale vrijwilligers

Bovenstaande is uitgewerkt in concrete onderzoeksvragen die omwille van de leesbaarheid in bijlage 2 zijn opgenomen.

1.3 Aanpak

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden is het nieuwe model vanuit drie perspectieven bekeken, namelijk vanuit het perspectief van:

- 1) de VTA instituten
- 2) (landelijke) vrijwilligersorganisaties
- 3) gemeenten

Het perspectief van de VTA instituten is in beeld gebracht door diepte interviews met directie, management of anderszins betrokkenen bij de VWS subsidie. In de gesprekken is gefocust op het cursusaanbod in verhouding tot de vraag en de wijze waarop de VTA instituten zich aanpassen aan de nieuwe situatie. Voorafgaand aan de gesprekken zijn registratiegegevens en cursusinformatie zoals cursusbeschrijvingen en deelnemerslijsten opgevraagd. De registratiegegevens gaven inzicht in de cijfers achter het werk van de VTA instituten, het cursusmateriaal had een illustratieve functie.

Met tien landelijke vrijwilligersorganisaties is een telefonisch of face to face diepte-interview gehouden. Voor een overzicht van organisaties en respondenten verwijzen we naar bijlage 3. De focus van deze gesprekken lag op de bekendheid van het nieuwe subsidiëringmodel en de behoefte aan deskundigheidsbevordering.

Een derde perspectief vormden de gemeenten. Alle Nederlandse gemeenten zijn telefonisch benaderd met de vraag tot deelname. In eerste instantie is gesproken met het hoofd Wel-

zijn. Van daaruit is doorverwezen naar degene die binnen de gemeente over het vrijwilligersbeleid gaat. Vervolgens is gevraagd of men bereid was een vragenlijst op internet in te vullen. Tijdens de telefonische screening (waarbij gevraagd is naar contactgegevens) bleek 97% bereid om mee te werken. De vragenlijst was zo'n drie weken op internet beschikbaar. Na twee weken is een herinnering gestuurd per email. Uiteindelijk hebben 187 gemeenten de vragenlijst ingevuld. Dit komt neer op een respons van zo'n 42%. Het is niet bekend wat de redenen zijn van gemeenten om de vragenlijst niet in te vullen. Vermoedelijk is het geen onwil geweest aangezien nagenoeg alle gemeenten tijdens het telefonisch contact aangaven bereid te zijn mee te werken. Veelal zullen aspecten als tijdgebrek en het vergeten van de deadline redenen zijn geweest voor non-respons.

Het totale onderzoek liep van december tot half april.

1.4 Leeswijzer

Het volgende hoofdstuk gaat in op de vraagkant van deskundigheidsbevordering van vrijwilligers. We gaan in op de scholingsbehoefte van vrijwilligersorganisaties en hoe deze behoefte wordt omgezet in een opleidingsvraag. Verder staan we stil bij de gevolgen van het nieuwe model voor de vraagkant. In hoofdstuk 3 doen we laatstgenoemde ook voor de aanbodkant. In hoofdstuk 4 is aandacht voor het lokale aanbod door gemeenten. In het vijfde hoofdstuk worden de belangrijkste conclusies opgesomd en toegelicht en worden aanbevelingen gedaan. De bijlagen tonen achtereenvolgens de cijfers achter het onderzoek (aantallen trainingen, certificaten e.d.), de onderzoeksvragen, de geïnterviewden, de responsinformatie en tabellen van gegeven antwoorden van de internetenquête onder gemeenten.

2 De vraag

In dit hoofdstuk wordt de vraag naar deskundigheidsbevordering van vrijwilligers op de terreinen Zorg en Welzijn uiteengezet. We baseren deze informatie op registratiegegevens en cursusmateriaal van de VTA instituten en daarnaast de gesprekken die we hebben gevoerd met de zes VTA instituten en tien vrijwilligersorganisaties. In de eerste paragraaf staan we stil bij de behoeften van vrijwilligersorganisaties om hun vrijwilligers te scholen. In de tweede paragraaf wordt beschreven welke veranderingen in de vraag momenteel plaatsvinden en wat de gevolgen van het nieuwe model zijn voor de vraag.

De cijfers en percentages die in dit hoofdstuk genoemd worden, zijn in bijlage 1 terug te vinden in een compact overzicht.

2.1 Behoeftte aan deskundigheidsbevordering

Visie

De landelijke vrijwilligersorganisaties vinden deskundigheidsbevordering van hun vrijwilligers van belang en hebben hier een duidelijke visie op. Deskundigheidsbevordering achten nodig voor de professionalisering en kwaliteit van het vrijwilligerswerk. Daarnaast zet men deskundigheidsbevordering in als instrument om een langdurige relatie aan te gaan met vrijwilligers door zo te laten blijken dat men hen waardeert en serieus neemt. Hoewel de vrijwilligersorganisaties vaak dergelijke visies hebben op deskundigheidsbevordering, staan deze niet altijd op papier in bijvoorbeeld opleidingsplannen of beleidsstukken. Doorgaans ligt de visie van de organisatie wel impliciet, maar niet direct ten grondslag aan de vraag naar deskundigheidsbevordering. Met andere woorden, de behoefte aan deskundigheidsbevordering is er, maar doorgaans is deze nog niet dusdanig concreet dat op basis van deze behoefte bepaalde typen opleidingen/trainingen worden ingekocht. Dit heeft ook te maken met het feit dat men opleidingen voor een groot deel inkoopt bij de VTA en dat men hiermee vaak al een wat langere relatie mee heeft. Men weet wat men kan verwachten en wat de trainingen opleveren voor de organisatie.

Overigens zijn er wel voorbeelden van grote vrijwilligersorganisaties die een visie op papier hebben staan en die duidelijke voorwaarden formuleren voor het deskundigheidsbevorderend aanbod. Een voorbeeld is het Nederlandse Rode Kruis.

VTA

Een deel van de vraag naar deskundigheidsbevordering van landelijke vrijwilligers wordt opgevangen door de VTA instituten. Deze instituten ontvangen van VWS subsidie waardoor tegen een relatief lage prijs kwalitatief goede trainingen aangeboden kunnen worden. Het komt regelmatig voor dat landelijke organisaties bij verschillende VTA instituten hun opleidingen inkopen. Men kiest voor een bepaald VTA instituut vanwege de specifieke expertise of kennis van een bepaald terrein. Naast VTA-instituten trainen vrijwilligersorganisaties bij andere opleidingsinstellingen (bijvoorbeeld Stichting Samenwerkende Vrijwillige Hulpdiensten (SSVH) Vorming en Training). Ook wordt veel gebruik gemaakt van freelance trainers en trainers die in eigen dienst zijn van de vrijwilligersorganisatie. In het volgende hoofdstuk komt het landelijke (via de VTA) aanbod uitvoeriger aan de orde.

Organisaties en doelgroepen van trainingen

De vraag naar deskundigheidsbevordering komt van verschillende typen vrijwilligersorganisaties op het terrein van Zorg en Welzijn. In dit onderzoek is rechtstreeks met landelijke vrijwilligersorganisaties gesproken (zie bijlage 3 voor een overzicht). De informatie over de behoeften bij niet landelijke organisaties is afkomstig uit secundaire bronnen, zoals de interviews met de VTA instituten en de cursusinformatie en registratiegegevens.

Bijna de helft van alle deelnemers aan trainingen van de VTA instituten is als vrijwilliger actief bij een organisatie op het beleidsveld Zorg. De beleidsvelden Leefbaarheid en Sociale veiligheid zijn minder vertegenwoordigd (respectievelijk 8% en 10%). Overigens kan dit te maken hebben dat de indeling niet eenduidig is. Een groot deel van de getrainde vrijwilligers is door de VTA instituten op het registratieformulier ingedeeld in een overige categorie (36%), waarbinnen onder meer sociale hulpverlening en opbouwwerk valt.

Naast de grote landelijke vrijwilligersorganisaties zoals onder meer de Zonnebloem, het Rode Kruis, Humanitas, blijken ook regionale organisaties, zoals provinciale steunfuncties en kleinere organisaties, zoals allochtone zelforganisaties behoefte te hebben aan deskundigheidsbevordering van hun vrijwilligers.

Als we louter kijken naar de organisaties die bij de VTA instituten getraind hebben zien we dat het merendeel hiervan landelijk georganiseerd is (70% van de deelnemers komt van een landelijke vrijwilligersorganisatie). Een kleiner deel is regionaal (23%) en een veel kleiner deel is een lokale partij (3%). Overigens heeft een aantal VTA instituten aangegeven zich in 2007 meer op landelijke organisaties te hebben gericht en de lokale vraag te hebben afgebouwd. Voorheen maakten lokale organisaties een groter deel van de vraag uit dan het afgelopen jaar het geval is geweest, zoals ook blijkt uit het rapport van Verweij Jonker¹.

Binnen de organisaties waar behoefte aan deskundigheidsbevordering is, traint men verschillende doelgroepen. Opvallend is de hoeveelheid leden van medezeggenschapsraden die getraind zijn. Bij organisaties op het terrein zorg zijn leden van cliëntenraden een veel getrainde groep. Daarnaast vormen vrijwilligers die een leidinggevende (of begeleidende) functie hebben, zoals teamleiders, mentoren, begeleiders en trainers van vrijwilligers een belangrijke doelgroep.

Inhoud van de trainingen

Er blijkt behoefte te zijn aan verschillende typen trainingen. Opvallend is het aantal trainingen die vrij algemeen van aard zijn, zoals vergadertechnieken en trainingen op het terrein van leidinggeven en communicatie (bijvoorbeeld slecht nieuws gesprekken). Zoals we later ook zullen zien, worden de trainingen op maat gemaakt en zijn ze op die manier specifiek van toepassing op de organisatie. Echter, trainingen die qua inhoud specifiek zijn, zoals bijvoorbeeld 'Slachtofferhulp in een multiculturele samenleving' lijken minder vaak voor te komen.

Uit het onderzoek blijkt overigens dat bij verschillende organisaties juist behoefte is aan dergelijke algemene trainingen. Het Rode Kruis bijvoorbeeld heeft in haar eigen trainings-

---

¹ *Lokaal tenzij, ontwikkeling van criteria voor de landelijke financiering van deskundigheidsbevordering van vrijwilligers*, Verweij Jonker Instituut, augustus 2006

programma onderscheid gemaakt tussen basiscursussen, functiecurssussen (welke vrij specifiek zijn, zoals Opvang en Verzorging) en algemene cursussen (zoals projectmatig werken).

Mogelijk heeft de relatief grote vraag naar algemene trainingen ook te maken met het feit dat weinig vrijwilligersorganisaties hun opleidingsbehoefte hebben geconcretiseerd in opleidingsplannen. Aan de andere kant is ook een enkel signaal vanuit de vrijwilligersorganisaties gekomen dat de trainingen van de VTA niet voldoende konden worden toegespitst op hun behoeften en dus te algemeen werden gevonden (twee van de tien organisaties hebben dit genoemd tijdens het interview).

Over het algemeen voldoet de inhoud van de trainingen die door de VTA instituten gegeven worden aan de verwachtingen van de vrijwilligersorganisaties. De kwaliteit van de trainingen is goed en in die zin mist men niet een bepaald aanbod in deskundigheidsbevordering.

2.2 Veranderingen in de vraag

De belangrijkste verandering in het nieuwe model is dat deskundigheidsbevordering vraaggestuurd wordt en dat de nadruk komt te liggen op het lokale niveau. Dit betekent voor landelijke vrijwilligersorganisaties dat zij hun deskundigheidsbevordering zoveel mogelijk lokaal moeten gaan vormgeven in samenwerking met gemeenten (zie ook de rol van gemeenten in hoofdstuk vier). Landelijke organisaties met lokale afdelingen trainen hun vrijwilligers in principe binnen de gemeenten van de betreffende afdeling en maken hierbij gebruik van het budget dat op lokaal niveau hiervoor beschikbaar is.

Het landelijk budget is bedoeld voor de vraag naar deskundigheidsbevordering die specialistisch en van extra kwaliteit dient te zijn. Om hier aanspraak op te kunnen maken dienen de vrijwilligersorganisaties een aanvraag in te dienen bij VWS.

Bekendheid met het nieuwe model

De grotere, landelijke vrijwilligersorganisaties zijn globaal op de hoogte van de veranderingen in het nieuwe model. Zij zijn door de VTA instituten of door het ministerie op de hoogte gebracht van de aankomende veranderingen. Er zijn echter nog wel onduidelijkheden over de invulling ervan:

- Men heeft nog niet helder voor ogen op welke manier aanspraak kan worden gemaakt op het landelijke budget. Zo zijn de selectiecriteria 'specialistisch' en 'extra kwaliteit' voor veel organisaties onduidelijk. Men noemt de criteria 'weinig specifiek' en 'multi-interpretabel'. Ook is niet helder of men bijvoorbeeld gebruik moet hebben gemaakt van een VTA instituut in het verleden om voor dit geld in aanmerking te komen.
- Door een organisatie is uitgesproken dat het mogelijk is dat vrijwilligersorganisaties minder van elkaar zullen leren door het uitwisselen van best practices, omdat er in het landelijke model sprake is van concurrentie als het gaat om het landelijke budget
- Ook is opgemerkt dat het onduidelijk is hoe het jaarlijks aanvragen van landelijk budget zich verhoudt tot eventuele meerjarenplannen van vrijwilligersorganisaties. Als men elk jaar afhankelijk is van toekenning wordt het lastig om een lange termijn visie te ontwikkelen.
- Een andere onduidelijkheid betreft de ruimte voor ontwikkeling en innovatie; is hier landelijk nog budget voor of worden alleen concrete trainingen gesubsidieerd?

- Tot slot is genoemd dat men niet weet of het landelijke budget ook aangewend kan worden voor intern ontwikkelde trainingen of interne opleiders of dat het alleen bedoeld is voor externe, gecertificeerde trainingen.

Er zijn nog weinig concrete voorbereidingen op het nieuwe model getroffen door vrijwilligersorganisaties. Een aantal organisaties is bezig met de vormgeving van een nieuw opleidingsplan ter voorbereiding. Over het algemeen bestaan de voorbereidingen slechts uit contact met VWS of VTA instituten waarin het model aan de orde is gekomen. Er zijn nog weinig concrete afspraken gemaakt met VTA instituten over het inkopen van trainingen in de nieuwe situatie. Geen enkele organisatie heeft nog contact gehad met gemeenten of heeft iets gemerkt van subsidiegeld op lokaal niveau. Een enkele organisatie heeft zelfs aangegeven dat men bij de gemeente 'bot vangt', aangezien de betreffende gemeente niet op de hoogte was van het ontvangen geld voor deskundigheidsbevordering.

Gevolgen van het nieuwe model

Het nieuwe model verlangt een actievere houding vanuit de vraagkant. Vrijwilligersorganisaties hebben in het nieuwe model meer vrijheid om trainingen in te kopen bij andere instellingen dan de VTA instituten en kunnen meer vraagsturing uitoefenen. Dit wordt door de vrijwilligersorganisaties in principe als een positief aspect van het nieuwe model gezien. Men heeft in het nieuwe model de mogelijkheid om rechtstreeks aanspraak te maken op het landelijke budget voor deskundigheidsbevordering en dit budget naar eigen inzicht te besteden.

Toch hebben deze positieve geluiden vanuit de vraagkant van het nieuwe model niet de overhand. Aan het nieuwe model kleven in de praktijk ook nadelen. De vrijwilligersorganisaties krijgen de mogelijkheid om aanspraak te maken op rechtstreeks budget voor deskundigheidsbevordering. Echter, zij doen dit samen met vele andere organisaties. Men is niet verzekerd van budget in eigen beheer. Het kost ook een inspanning, namelijk het schrijven van een goede subsidieaanvraag. De landelijke vrijwilligersorganisaties hebben doorgaans ervaring in het schrijven van subsidieaanvragen en verwachten wat dit betreft dan ook geen problemen, maar de 'concurrentie' met andere vrijwilligersorganisaties is een gegeven. Voor de kleinere organisaties wordt in deze context met name gevreesd. Zij hebben doorgaans minder ervaring in en minder capaciteit voor het schrijven van subsidieaanvragen, waardoor zij minder kans maken om in aanmerking te komen voor landelijke subsidie. In het oude model werden deze organisaties wel bediend door de VTA instituten waardoor hun vrijwilligers zo goed als verzekerd waren van de nodige trainingen.

Naast de vraagsturing (en de bijbehorende voor- en nadelen die dit met zich brengt), is de verschuiving van het budget van landelijk naar lokaal niveau een speerpunt in het nieuwe model. Vrijwilligersorganisaties zijn in theorie positief over deze verschuiving van het geld, omdat het in lijn is met de Wmo-gedachte. Daarnaast is het logisch dat de plaatselijke situatie een belangrijke rol speelt bij de deskundigheidsbevordering van lokale vrijwilligers. Het geld hoort dan ook dicht bij de gebruiker te liggen.

Een nadeel van de verschuiving is dat gemeenten veelal nog geen rol spelen in lokale deskundigheidsbevordering van vrijwilligers (zie ook hoofdstuk vier). Voor landelijke organisaties is het daarnaast vaak lastig om sturing te geven aan de lokale vraag. De deskundigheidsbevordering van vrijwilligersorganisaties wordt nu veelal landelijk gecoördineerd, ook als het gaat om de behoefte van vrijwilligers van lokale afdelingen van landelijke vrijwilli-

gersorganisaties. Voor landelijke organisaties met lokale afdelingen betekent dit dat men ineens met veel gemeenten om de tafel moet zitten. Daar komt bij dat lokale afdelingen vaak niet toegerust zijn om hun behoeften in kaart brengen en om zelf actief passend aanbod te zoeken.

Aangezien het VWS-geld niet meer rechtstreeks naar de VTA instituten gaat en zij hun trainingen daarom mogelijk in prijs zullen verhogen, is de verwachting dat er meer vraag komt naar trainingen door freelance opleiders. Ook gaan grote landelijke vrijwilligers meer kijken naar de mogelijkheden voor incompany trainingen. Dit zouden dan voordeligere opties zijn.

Hoe de vraag naar landelijke en lokale deskundigheidsbevordering zich verder gaat ontwikkelen hangt af van de verdere vormgeving in het nieuwe model door VWS; hoe worden de criteria voor landelijke subsidie gehanteerd, hoe worden de subsidieaanvragen behandeld enz? Ook hangt de ontwikkeling van de vraag sterk af van hoe gemeenten in de (nabije) toekomst hun verantwoordelijkheid ten aanzien van deskundigheidsbevordering van vrijwilligers in de praktijk vormgeven.

2.3 Conclusie

Bij verschillende organisaties op het beleidsterrein Zorg en Welzijn is er behoefte aan deskundigheidsbevordering van vrijwilligers. De VTA instituten voorzien in een deel van deze vraag. Andere opleidingsinstellingen en freelance trainers vullen dit aan. Vrijwilligers die getraind worden zijn met name leden van medezeggenschapsraden en vrijwilligers met een leidinggevende of begeleidende functie.

Het nieuwe model zou moeten zorgen voor meer vraagsturing en moeten garanderen dat het geld dichterbij de gebruiker komt te liggen. Deze aspecten worden dan ook positief ontvangen door de vrijwilligersorganisaties. Vooralsnog echter hebben negatieve verwachtingen ten aanzien van het nieuwe model de overhand. Men vreest dat het landelijke budget onbereikbaar is voor kleinere vrijwilligersorganisaties en organisaties die niet landelijk georganiseerd zijn. Ook verwacht men dat gemeenten nog niet voldoende gericht zijn op het lokaal bevorderen van deskundigheid van vrijwilligers. Daarnaast bestaat de indruk dat de visies van vrijwilligersorganisaties nog niet concreet vertaald worden naar opleidingsbehoeften en dat de vrijwilligersorganisaties in die zin nog niet toegerust zijn om in het nieuwe model te profiteren van de marktwerking.

In de praktijk zien we dat de meeste organisaties op de hoogte zijn van het nieuwe model, maar dat de voorbereidingen hierop beperkt zijn. Dit komt onder meer doordat er nog veel onduidelijkheid is. Hoe de vraag zich precies gaat ontwikkelen in het nieuwe model hangt voor een groot deel af van hoe gemeenten de lokale deskundigheidsbevordering gaan invullen en van de wijze van toekenning van het landelijke budget.

3 Het aanbod

In dit hoofdstuk wordt het nieuwe model gezien vanuit de aanbodkant. We gaan in op het huidige landelijke aanbod en de veranderingen in het aanbod vanwege het nieuwe model. De informatie is wederom gebaseerd op registratiegegevens en cursusmateriaal van de VTA instituten en de gesprekken met VTA instituten en vrijwilligersorganisaties. De cijfers en percentages die in dit hoofdstuk genoemd worden, zijn in bijlage 1 opgenomen.

3.1 Landelijk aanbod

Inhoud trainingen

De VTA instituten voorzien voor een deel in de landelijke vraag naar deskundigheidsbevordering van vrijwilligers. Zoal ook blijkt uit bijlage 1 hebben deze zes opleidingsinstituten over het jaar 2007 in totaal 1566 trainingen verzorgd aan in totaal 24325 vrijwilligers. Elk VTA instituut heeft een in bepaalde mate een 'eigen' doelgroep binnen het veld van Zorg en Welzijn. Voor de een is dat medezeggenschapsraden, voor de ander zijn dat de multiculturele organisaties of jeugd. Hiermee samenhangend heeft elk VTA instituut in bepaalde mate een specialisme in type trainingen, zoals trainingen specifiek op het terrein van rouwbegeleiding of gericht op versterking van een organisatie. Van deze specialismen wordt ook onderling gebruik gemaakt. Het komt dan ook voor dat een aantal VTA instituten samen een training ontwikkelt voor een bepaalde doelgroep.

Het aanbod van de VTA instituten bestaat veelal uit trainingen op het terrein van:

- managen/inwerken/begeleiden van vrijwilligers; voorbeelden van trainingen zijn "Studieweekend mentoren", "inwerken en begeleiden van nieuwe vrijwilligers", "Praktische leidinggeven voor teamleiders", "Managen zonder hiërarchie"
- groepsprocessen: bijvoorbeeld "vergaderen en besluitvorming", "training teamwork"
- algemeen: "persoonlijke effectiviteit", "weerbaarheid in uitvoering", "filosofie als manier van leven"
- kennis van de (werkzaamheden van de) betreffende organisatie waarvoor men vrijwilligerswerk doet: bijvoorbeeld "introductietraining", "bezoekwerk", "Begeleiding missie en visie", "Slachtofferhulp in een multiculturele samenleving"

In het nieuwe model dient het landelijk gefinancierde aanbod specialistisch en van extra kwaliteit te zijn. Als we kijken naar het huidige landelijke aanbod via de VTA instituten dan zien we dat meer dan een kwart van de getrainde vrijwilligers deel heeft genomen aan een training met als leerdoel heeft "kennis en inzicht t.b.v. strategie en beleid eigen organisatie". In de termen van het ministerie van VWS sprekende zou dit type trainingen niet in aanmerking komen voor het landelijke budget. De trainingen in 2007 hebben ook regelmatig als leerdoelen "Kennis, inzicht en vaardigheden t.b.v. informatie en advies" en "Kennis, inzicht en vaardigheden t.b.v. individuele hulpverlening". "Kennis, inzicht en vaardigheden t.b.v. groepsgewijze hulpverlening" en "Kennis en inzicht in de doelgroep" komen minder

vaak voor¹. Deze leerdoelen zouden de meer specialistische trainingen betreffen, die ook in het nieuwe model landelijk gefinancierd zouden kunnen worden (mits ook aan het criterium extra kwaliteit wordt voldaan).

Volgens de VTA instituten hebben vrijwilligersorganisaties ook behoefte aan trainingen van meer algemene aard, zoals vergadertechnieken, om bijvoorbeeld hun organisatie op te bouwen. Dit geldt bijvoorbeeld voor allochtone zelforganisaties. Deze organisaties hebben vaak behoefte aan het 'verstevigen' van hun organisatie. Juist algemene trainingen zouden hiervoor dus nodig zijn.

De vrijwilligersorganisaties die hun vrijwilligers hebben laten deelnemen aan trainingen van de VTA instituten zijn over het algemeen tevreden over de kwaliteit van de trainingen. Dit blijkt uit de evaluatieformulieren die door de deelnemers zijn ingevuld, maar ook uit de gesprekken met vrijwilligersorganisaties.

Maatwerk

Alle VTA instituten geven aan maatwerk te leveren als het gaat om de trainingen voor vrijwilligersorganisaties. Er is altijd sprake van afstemming met de klant, waarbij het aanbod zo goed mogelijk op de organisatie wordt aangepast. Vanwege de vaak langere relatie met bepaalde vrijwilligersorganisaties is er wel in bepaalde mate sprake van een gestandaardiseerd aanbod. Het komt voor dat een vrijwilligersorganisatie elk jaar bijvoorbeeld een training vergadertechnieken inkoop voor een tiental vrijwilligers. Eventuele specifieke eisen aan de training en het exact aantal personen wordt per jaar in overleg vastgesteld, maar de inhoud is gestandaardiseerd. Overigens sluit het aanbod van de VTA instituten ondanks de afstemming met de klant niet altijd aan bij de vraag van vrijwilligersorganisaties. Twee keer is vernomen dat de vrijwilligersorganisatie de training te weinig specifiek vond.

Meerdaags

Kenmerkend voor de VTA instituten is dat een aantal van hen accommodatie biedt aan vrijwilligers zodat meerdaagse trainingen kunnen plaatsvinden. Bij nagenoeg alle VTA instituten bestaat het grootste aanbod uit meerdaagse trainingen met overnachting. Tijdens het onderzoek is verschillende malen gewezen op de meerwaarde van dergelijke meerdaagse trainingen. Zo biedt het de mogelijkheid om meer stof te behandelen omdat het simpelweg een langere periode beslaat. Ook zou een aaneengesloten periode er aan bijdragen dat de leerstof makkelijker blijft hangen. Tot slot, geeft een meerdaagse training met overnachting de vrijwilligers het gevoel er echt even uit te zijn en dit zou ertoe leiden dat de vrijwilligers zich meer gewaardeerd voelen door de organisatie waarvoor zij werken. Meerdaagse trainingen hebben echter ook nadelen. Zo kan het bij vrijwilligers weerstand opleveren als men voor een training meteen een heel weekend kwijt is. Bovendien zou een eendaagse training ook wat meer geconcentreerd kunnen zijn op het doel van de training, juist omdat het doel binnen een dag behaald moet worden.

---

¹ De leerdoelen komen uit het registratieformulier van VWS. In de registratiegegevens die jaarlijks door de VTA instituten worden bijgehouden en naar VWS gestuurd worden, dient men aan te geven hoeveel vrijwilligers hebben deelgenomen aan trainingen met deze leerdoelen.

Meer vraag dan aanbod?

Op dit moment lijkt er niet voldoende aanbod van landelijke trainingen voor vrijwilligers te zijn. Verschillende VTA instituten geven aan 'nee te moeten verkopen' aan hun klanten. Dit nee verkopen heeft twee kanten. Het komt voor dat niet tegemoet kan komen aan organisaties. Deze organisaties zijn dan gedwongen om hun vraag elders neer te leggen. Vaker komt het echter voor dat de organisaties die vaste klant zijn bij de VTA instituten, minder vrijwilligers dan voorheen kunnen trainen bij de VTA instituten. Met andere woorden het 'nee verkopen' zit met name in het feit dat er minder vrijwilligers getraind worden en het is minder vaak het geval dat bepaalde organisaties in hun geheel niet meer bediend kunnen worden.

Drie VTA instituten hebben (grof) een schatting gemaakt van het percentage van de vraag die niet gehonoreerd kon worden, maar die wel binnen de doelgroep van VWS zou vallen. Dit percentage varieert van 15% tot 40% van het aantal deelnemers dat in 2007 is getraind. Omgerekend naar aantal deelnemers van deze VTA instituten betekent dit dat minimaal 4403 vrijwilligers niet getraind zijn in 2007 die vermoedelijk wel binnen de doelgroep vielen. Dit betekent grofweg dat minimaal ongeveer één vijfde van het totaal aantal vrijwilligers dat nu getraind is, niet bediend kan worden. Het gaat hier om een grove schatting. Het is helaas niet mogelijk om exact vast te stellen hoe groot deze 'niet gehonoreerde vraag' is en of de vrijwilligers die hierdoor training mislopen (althans bij de VTA) in theorie wel binnen de doelgroep van VWS valt. Dit komt enerzijds omdat niet door alle VTA instituten gegevens van deze niet gehonoreerde vraag is bijgehouden (van 1 VTA instituut is bekend dat men het wel heeft bijgehouden). Daar komt bij dat het lastig is voor de VTA instituten om in te schatten welk deel van de vrijwilligers in theorie binnen de doelgroep van VWS past. Hierbij moet immers afgewogen worden welk deel van de vraag om landelijke, specialistische en extra kwalitatieve trainingen gaat en welk deel van deze vraag afkomt van organisaties die binnen de beleidsprioriteiten van VWS werkzaam zijn. Ook hebben VTA-instituten belang bij een hoge schatting van de vraag. Dit kan een vertekening in de schatting geven.

Het is niet verwonderlijk dat de VTA niet volledig in de vraag naar trainingen kan voorzien. Immers, het nieuwe model is nu ruim een jaar geleden ingevoerd en de vraag in 2007 is voor een deel gebaseerd op het aanbod van de VTA voordat het nieuwe model werd ingevoerd. Een VTA instituut merkte ook op dat de vraag stabiliseert naar verloop van tijd. Als klanten weten hoeveel vrijwilligers bij de VTA getraind kunnen worden, zullen ze naar verloop van tijd hierop inspelen en óf een selectiever gezelschap trainen óf hun trainingen elders inkopen of intern organiseren.

Over het algemeen houden de instituten bij het selecteren in de vraag rekening met de beleidsprioriteiten en de andere criteria van het ministerie. Bijna overal constateren we dat men probeert de lokale vraag af te bouwen (voor zover deze er is, immers hierboven bleek al dat er relatief weinig lokale vraag is). De VTA instituten geven daarnaast bijvoorbeeld aan dat men zich zoveel mogelijk richt (voor zover ze dat nog niet deden) op de beleidsprioriteiten van VWS. Deze worden in het achterhoofd gehouden bij het aanbieden van trainingen. Qua selectiecriteria zijn 'specialistisch' en 'extra kwaliteit' de moeilijkst hanteerbare. "Het is even wennen", aldus een VTA instituut. Het verschilt wel per instituut hoe sterk de nieuwe criteria meewegen in het selecteren van de vraag. Dit hangt samen met de toekomst die het instituut voor zichzelf ziet op het terrein van vrijwilligers. Zoals in paragraaf

3.2 zal blijken, verschuift de aandacht van een aantal instituten van vrijwilligers naar een andere bedrijfstak waardoor men zich minder bewust richt op de doelgroep van VWS.

3.2 Veranderingen in het aanbod

In het nieuwe model verschuift het geld van de VTA instituten geleidelijk naar de gemeenten (voor de lokale vraag naar deskundigheidsbevordering) en naar het ministerie (voor de specialistische en extra kwalitatieve vraag).

Veranderingen in het landelijke aanbod

Dit betekent dat voor de VTA instituten een minder prominente rol is weggelegd in de deskundigheidsbevordering van vrijwilligers. Waar zij voorheen rechtstreeks het budget voor deskundigheidsbevordering ontvingen, worden zij nu partijen binnen de markt van deskundigheidsbevordering. Deze verandering vergt van hen een andere werkwijze of op z'n minst in bepaalde mate een aanpassing hierin. Globaal constateren we hierin 3 wijzen van aanpassen. Overigens zijn de geschetste situaties niet uitsluitend en kunnen ze deels overlappen. Een VTA instituut kan dus kenmerken hebben van meerdere van onderstaande situaties.

1) *De doelgroepen en de vraag naar trainingen komen dusdanig overeen met de beoogde doelgroep in het nieuwe model dat er nauwelijks sprake is van een andere werkwijze.* Men is wel bezig deze vaste klanten op de hoogte te stellen van het nieuwe model en het feit dat er minder vrijwilligers getraind kunnen worden dan voorheen. Eigenlijk vraagt dit scenario in die zin een actievere aanpassing van de vrijwilligersorganisaties dan van de VTA instituten. Eerstgenoemden moeten immers een strengere selectie maken in de vrijwilligers die men traint of op zoek gaan naar bureaus of freelancers die aan hun vraag tegemoet kunnen komen. De VTA instituten spelen in beperkte mate in op de nieuwe situatie. Hier speelt ook deels mee dat men verwacht dat de klanten toch wel trainingen bij hen zullen blijven inkopen. Dit vertrouwen is gebaseerd op het specialisme van het instituut en de goede relatie die er bestaat met vaste klanten.

2) *De doelgroep 'vrijwilligers' valt weg.* Een aantal VTA instituten gaan zich volledig of deels richten op een andere markt. Men heeft geen actieve strategieën ontwikkeld waardoor de doelgroep vrijwilligers wordt behouden. De VTA instituten erkennen dat er meer marktwerking komt en dat dit betekent dat ze moeten concurreren. Echter, de verwachting is niet dat het verlies in subsidie-inkomsten te compenseren is met een marktwerking en een goede strategie waardoor de vrijwilligersorganisaties evenveel trainingen blijven inkopen als voorheen. Hier speelt de verwachting mee dat vrijwilligersorganisaties trainingen goedkoper zullen inkopen bij freelancers of zelfs intern trainingen zullen gaan ontwikkelen. Een gevolg voor de VTA instituten is vaak gedwongen afslanking of het verschuiven van capaciteit van het thema vrijwilligers naar andere takken van de organisatie (bijvoorbeeld focus op commerciële organisaties als klanten).

3) Men probeert zich zo goed mogelijk binnen de marktwerking *te handhaven* op het terrein van vrijwilligers. Men richt zich steeds meer op landelijke organisaties en probeert deze te organiseren aan zich te binden (door bijvoorbeeld het voeren van gesprekken over de cursusmogelijkheden). Ook de andere criteria van VWS worden in het vizier gehouden. Overi-

gens betekent dit niet dat deze nieuwe marketingstrategie voorkomt dat er afgeslankt moet worden.

De VTA instituten spelen allen in op de nieuwe situatie. De wijze waarop verschilt wel per instituut. Zoals reeds genoemd is een VTA instituut niet altijd eenduidig in een van bovenstaande situaties in te delen, maar kan hun aanpak kenmerken van meerdere situaties hebben. Als we toch een indeling maken, kunnen we grofweg stellen dat er 2 VTA instituten in de eerste categorie vallen, 2 à 3 in de tweede en 1 à 2 in de derde. Opvallend is dat er in beperkte mate sprake is van de derde beschreven situatie, waarbij getracht wordt om het terrein van vrijwilligers volledig te behouden en het verlies aan subsidie middels marktwerking te compenseren.

Eerder constateerden we al dat er nagenoeg altijd sprake is van betrokkenheid van de vrijwilligersorganisatie bij het ontwikkelen van de training en dat het landelijke aanbod in die zin maatwerk betreft. Het nieuwe model verandert hierin weinig. Een mogelijke verandering is wel dat er nu een stukje service wegvalt vanuit de VTA instituten. De intakegesprekken, waarbinnen de training op maat gemaakt wordt, zullen wellicht in rekening gebracht worden. Andere concrete aanpassingen in werkwijzen die we geconstateerd hebben bij de VTA instituten:

- Het verhogen van de eigen bijdrage per deelnemer
- Het inhuren van freelance trainers
- Minder meerdaagse trainingen
- Het bezuinigen op faciliteiten als kinderopvang tijdens meerdaagse trainingen

Gevolgen van het nieuwe model

Vraagsturing wordt als een positieve ontwikkeling gezien en dat het geld op een andere manier verdeeld wordt waardoor het dichtbij de gebruiker komt te liggen vindt men in principe een goed uitgangspunt. In de praktijk constateren betrokken echter nogal wat haken en ogen die nadelige gevolgen hebben voor de kwaliteit van het aanbod.

In het nieuwe model krijgen de VTA instituten geen directe subsidie meer voor het aanbieden van trainingen. Men verwacht dat er meer vraag komt naar (goedkopere) trainingsbureaus en freelancers. Hierdoor worden zij naar alle waarschijnlijkheid een minder prominente speler op het terrein, aangezien er meer concurrentie komt. Hierboven zagen we al dat een gevolg hiervan is dat de VTA instituten moeten inkrimpen en zich deels gaan richten op andere terreinen. Een direct gevolg van het nieuwe model is dan ook dat (een deel van de) expertise en kennis die nu bij de VTA zit verloren gaat. Een ander gevolg is dat het aanbod van deskundigheidsbevordering 'versnipperd' omdat het geld verdeeld wordt over veel meer partijen (terwijl dit voorheen naar de VTA instituten ging). Landelijk verdeeld men het geld over verschillende vrijwilligersorganisaties. En lokaal wordt het geld verdeeld over gemeenten waarbij kleinere gemeenten een dusdanig klein budget ontvangen dat het mogelijk 'weinig zoden aan de dijk zet'. Het lokaal verdelen van het geld kan echter ook als voordeel gezien worden. Het bereik wordt groter en men kan wellicht beter inspelen op de lokale situatie. De verwachting dat het versnipperde budget een verlies aan landelijke expertise betekent en niet ten goede komt aan de kwaliteit van de trainingen is echter vaker naar vorgekomen tijdens het onderzoek. Ook is in die context genoemd dat bovenstaande gevolgen met name een negatieve impact hebben op de deskundigheidsbevordering van bepaalde groepen organisaties, zoals kleine en allochtone vrijwilligersorganisaties en organisaties die geen landelijke infrastructuur hebben. Dit lijkt in strijd met andere doelstellin-

gen van de overheid omtrent deze doelgroepen. Men beoogt immers de allochtone doelgroep te emanciperen. Ook zijn juist sterke lokale organisaties van belang voor de bijdrage aan de leefbaarheid in wijken.

Landelijke of regionale sturing aan de deskundigheidsbevordering op landelijk en lokaal niveau is een voorwaarde om de versnippering van het budget in goede banen te leiden en om te waarborgen dat de kwaliteit van het aanbod voldoende blijft. Vooralsnog lijkt deze sturing niet aanwezig.

3.3 Conclusie

In algemene zin valt op dat de meeste VTA instituten al werkten met de doelgroep die VWS landelijk voor ogen heeft. Met VWS-geld uit 2007 hebben zij:

- vooral trainingen gegeven die betrekking hebben op de voor VWS relevante sectoren, met name zorg, maar ook sociale hulpverlening.
- relatief weinig vrijwilligers van lokale organisaties getraind. De reden dat er in 2007 nog lokale organisaties zijn getraind is voornamelijk dat deze afspraken nog voorkwamen uit eerdere jaren
- maatwerk geleverd. Alle VTA instituten geven aan altijd al maatwerk te leveren en in samenwerking met de klant de inhoud van de training vorm te geven. Ook de vrijwilligerorganisaties geven aan over het algemeen tevreden te over de kwaliteit van de (op maat gemaakte) trainingen.

Het aanbod in 2007 week af van het beoogde aanbod in de zin dat er nog vrij veel trainingen gegeven zijn die niet zozeer bijdroegen aan specifiek inhoudelijke deskundigheidsbevordering, maar meer van algemene aard waren.

De belangrijkste verandering in het aanbod is de verschuiving van landelijk naar lokaal niveau. De VTA instituten gaan een minder prominente rol spelen in de deskundigheidsbevordering van vrijwilligers. De VTA instituten beogen in beperkte mate de inkomsten uit de jaarlijkse VWS subsidie te vervangen voor inkomsten middels een nieuwe marketingstrategie voor dezelfde doelgroep. Er is meer sprake van noodgedwongen aanpassingen dan in doelbewuste strategieën. Aanpassingen die worden gedaan zijn het afslanken door personeelsleden te ontslaan of door personeel anders te verdelen over bepaalde afdelingen, het richten op een andere doelgroep (waarbij vrijwilligerorganisaties als doelgroep wegvallen of een kleinere doelgroep worden) of door andere werkwijzen, zoals bijvoorbeeld minder intakegesprekken of het strenger selecteren van organisaties. Het landelijke aanbod verandert hierdoor voor een deel.

4 De rol van gemeenten

Met het nieuwe subsidiemodel verschuift een belangrijk deel van het landelijke budget voor deskundigheidsbevordering van vrijwilligers naar gemeenten. Deze verschuiving van landelijk en regionaal naar een meer lokale inzet van middelen past binnen andere beleidsmatige ontwikkelingen zoals de Wmo. In het voorgaande zagen we dat er nogal wat scepsis bestaat over in hoeverre gemeenten voldoende toegerust zijn om de deskundigheid van lokale vrijwilligers op peil te houden. Dit hoofdstuk geeft deels een antwoord op die vraag door in te gaan op wat gemeenten in algemene zin doen voor vrijwilligers. Daarnaast gaan we in op wat zij specifiek (van plan zijn te) doen met het geld dat zij in het nieuwe model via het gemeentefonds beschikbaar krijgen. Voor een volledig overzicht van de gegeven antwoorden door gemeenten zie bijlage 5.

4.1 Lokaal vrijwilligersbeleid

Gemeenten kunnen op verschillende wijzen een rol spelen in deskundigheidsbevordering van vrijwilligers. Ze kunnen een faciliterende rol spelen door bijvoorbeeld ruimte ter beschikking te stellen, subsidie te verstrekken aan organisaties of informatie te geven. Ook kunnen ze een makelaarsrol op zich nemen, waarbij de gemeente bemiddelt tussen de vrijwilligersorganisatie en de opleidingsaanbieder. De aandacht die een gemeente heeft voor vrijwilligerswerk en deskundigheidsbevordering van vrijwilligers en de rol die zij hierbij speelt hebben we middels een vragenlijst zo concreet mogelijk in beeld gebracht. Gevraagd is naar de aandacht hiervoor in het collegeprogramma, in beleidsdocumenten en op de begroting. Daarnaast is gevraagd wat de gemeente concreet doet of van plan is te gaan doen.

In het collegeprogramma?

De ruime meerderheid (81%) van de gemeenten besteedt in haar collegeprogramma aandacht aan vrijwilligerswerk en het beleid hierop. Echter, een kleiner deel (26%) besteedt ook specifiek aandacht aan de deskundigheidsbevordering (scholing/opleiding) van vrijwilligers. Bij de grotere gemeenten (met meer dan 100.000 inwoners) is dit het vaakst het geval. De categorieën gemeenten met minder dan 100.000 inwoners verschillen hierin onderling weinig van elkaar (zie tabel 4.1).

Tabel 4.1 Wordt vrijwilligerswerk/deskundigheidsbevordering van vrijwilligers genoemd in het collegeprogramma (*Vraag 1 en vraag 2*)

	<20.000	20.000-50.000	50.000-100.000	>100.000	Totaal
Vrijwilligerswerk (beleid)					
Ja	76%	80%	90%	100%	81%
Nee	24%	20%	10%	0%	19%
<i>TOTAAL</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>
Deskundigheidsbevordering					
Ja	24%	27%	20%	45%	26%
Nee	76%	73%	80%	55%	74%
<i>TOTAAL</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>
Aantal gemeenten	72	84	20	11	187

In beleidsdocumenten?

Hetzelfde patroon zien we als het gaat om beleidsdocumenten. Ongeveer tweederde van alle gemeenten hebben nota's, beleidsprogramma's of andere documenten waarin vrijwilligerswerk een thema is. Bij ruim een kwart is dit in ontwikkeling en minder dan één tiende van alle gemeenten kent dergelijke beleidsdocumenten niet. Hierbij geldt dat gemeenten vaker dergelijke documenten hebben naarmate ze groter zijn. Ter illustratie; van de gemeenten met minder dan 20.000 inwoners heeft 47% dergelijke beleidsstukken. Bij de grootste gemeenten (meer dan 100.000 inwoners) is dit 91%.

Als het gaat om beleidsdocumenten waarin specifiek *deskundigheidsbevordering* van vrijwilligers een thema is heeft bijna de helft van de gemeenten deze niet. De andere helft van de gemeenten geeft aan deze wel te hebben of dat dergelijke documenten in ontwikkeling zijn. Opvallend is dat hierbij niet geldt dat grotere gemeenten deze documenten vaker hebben dan kleinere gemeenten. Van de grootste gemeenten geeft slechts 27% aan dat ze deze documenten hebben of dat dergelijke stukken in ontwikkeling zijn. Van de kleinste gemeenten (<20.000 inwoners) is dit 45%.

Tabel 4.2 Bestaan er beleidsdocumenten met als thema vrijwilligers of deskundigheidsbevordering van vrijwilligers? (vraag 4 en vraag 8)

	<20.000	20.000-50.000	50.000-100.000	>100.000	Totaal
Vrijwilligerswerk (beleid)					
Ja	47%	73%	85%	91%	65%
In ontwikkeling	33%	24%	15%	9%	26%
Nee	19%	4%	0%	0%	9%
<i>TOTAAL</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>
Deskundigheidsbevordering					
Ja	19%	37%	30%	9%	28%
In ontwikkeling	26%	19%	20%	18%	22%
Nee	49%	42%	50%	73%	47%
Weet niet	6%	2%	0%	0%	3%
<i>TOTAAL</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>
Aantal gemeenten	72	84	20	11	187

Op de begroting?

Onderstaande tabel laat zien dat de meeste gemeenten geld hebben vrijgemaakt voor ondersteuning van lokale vrijwilligers. Zo'n driekwart van alle heeft dit als begrotingspost opgenomen. Ook bij de allerkleinste gemeenten heeft nog 60% deze post op de begroting staan. Vermoedelijk zal deze post een onderdeel zijn van de Wmo post op de begroting.

Tabel 4.3 Is ondersteuning van lokale vrijwilligers een post op de gemeentelijke begroting? (vraag 7)

	<20.000	20.000-50.000	50.000-100.000	>100.000	Totaal
Ja	60%	77%	80%	100%	72%
Nee	39%	18%	15%	0%	25%
Weet niet	1%	5%	5%	0%	3%
<i>TOTAAL</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>
Aantal gemeenten	72	84	20	11	187

Wat wordt er gedaan?

Vorige tabellen laten zien dat een groot deel van de gemeenten beleidsdocumenten heeft op het terrein van vrijwilligers en op de begroting een post heeft opgenomen voor ondersteuning van lokale vrijwilligers. Maar wat houdt dit in de praktijk in? Aan de gemeenten die hebben aangegeven dat er beleidsdocumenten (in ontwikkeling) zijn op het terrein van vrijwilligerswerkbeleid is gevraagd waar dit beleid uit bestaat (of gaat bestaan). Onderstaand overzicht laat zien welke aspecten het meest genoemd zijn door gemeenten.

Tabel 4.4 Waar bestaat het beleid (of gaat het beleid uit bestaan) dat in deze documenten beschreven wordt? *Meerdere antwoorden mogelijk*

	<i>% gemeenten dat betreffende activiteit noemt</i>
Financiële ondersteuning lokale vrijwilligerscentrale	66%
Financiële ondersteuning vrijwilligersorganisatie	62%
Inhoudelijke ondersteuning vrijwilligersorganisatie	67%
Samenwerking met vrijwilligersorganisaties op lokale projecten	51%
Samenwerking met regionale partijen (Provincie, steunfuncties)	35%
Een vast contactpersoon/aanspreekpunt binnen de gemeente	56%
Ad hoc ondersteunen van burgerinitiatieven	34%
Inkopen van trainingen/cursussen (of bemiddeling hierbij)	55%
Faciliteiten (bijv. huisvesting, vergaderruimten, computers) beschikbaar stellen	35%
Anders	29%
TOTAAL	Aantal gemeenten= 170*

*de vraag is niet gesteld aan gemeenten die aangaven dat zij geen beleidsdocumenten hadden op dit terrein

Financiële en inhoudelijke ondersteuning van vrijwilligersorganisatie en financiële ondersteuning van een vrijwilligerscentrale wordt door ongeveer tweederde van de gemeenten noemt. Kleinere gemeenten ondersteunen minder vaak een vrijwilligerscentrale dan grotere gemeenten. Waarschijnlijk omdat zij er simpelweg geen hebben. De mate van ondersteuning van vrijwilligersorganisaties verschilt weinig tussen gemeenten van verschillende omvang.

Het minst genoemd, door ongeveer één derde van de gemeenten, zijn 'ad hoc ondersteuning van burgerinitiatieven', 'het beschikbaar stellen van faciliteiten' en 'samenwerking met regionale partijen'. Opvallend is dat kleinere gemeenten wel vaker samenwerken met regionale partijen dan grotere gemeenten. Ter illustratie: van de kleinste gemeenten heeft 43% aangegeven dit gebeurt (of althans dat dit in beleidsdocumenten genoemd wordt). Van de grootste gemeenten is dit 18%.

In het nieuwe model zou de gemeente in het ideale geval fungeren als facilitator of als makelaar bij het opleiden van vrijwilligers. Op dit moment staat bij 55% van de gemeenten 'het inkopen van opleidingen/trainingen en/of de bemiddeling hierbij' genoemd in beleidsdocumenten over vrijwilligers. Hierin is weinig verschil tussen gemeenten van verschillende grootte.

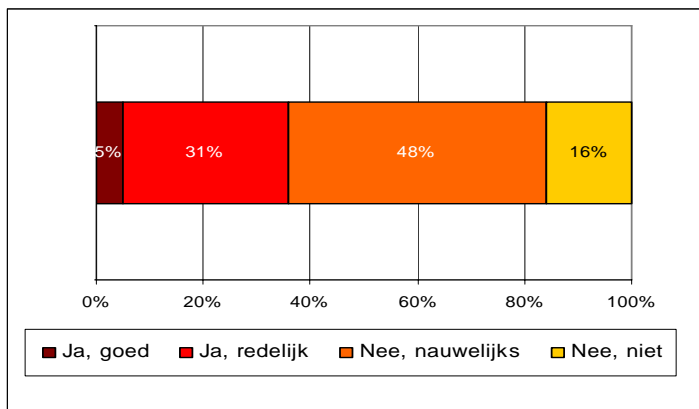
Ook is aan gemeenten gevraagd wat in de beleidsdocumenten staat die specifiek over *deskundigheidsbevordering* gaan. Aangezien slechts 94 gemeenten deze documenten (in ontwikkeling) heeft (en dus deze vraag hebben beantwoord), moeten de percentages voorzich-

tig geïnterpreteerd worden. Opvallend, maar wellicht logisch is dat 'het inkopen van trainingen of het bemiddelen hierbij' door deze gemeenten het vaakst wordt genoemd (64%). Ook het financieel en inhoudelijk ondersteunen van vrijwilligersorganisaties en centrales noemt ongeveer de helft van de gemeenten. 'Ad hoc initiatieven', 'samenwerking met regionale partijen' en het beschikbaar stellen van faciliteiten wordt opvallend minder genoemd.

4.2 Gemeenten en het nieuwe model

Gemeenten blijken niet goed op de hoogte te zijn van het nieuwe subsidiëringmodel. Slechts 5% is goed op de hoogte. Bijna één derde is redelijk op de hoogte, maar het grootste deel is niet of nauwelijks op de hoogte. Ook hier geldt dat de grotere gemeenten beter op de hoogte zijn dan de kleinere gemeenten. Ook uit de opmerkingen die aan het eind van de vragenlijst gemaakt zijn, blijkt dat er bij gemeenten een grote behoefte aan verdere informatie is.

Figuur 1 Is de gemeente op de hoogte van het nieuwe subsidiëringmodel voor deskundigheidsbevordering van vrijwilligers?

Ook is het zo dat gemeenten in de meeste gevallen niet weten welk bedrag zij via het gemeentefonds ontvangen hebben voor deskundigheidsbevordering en op welke wijze dit bedrag wordt ingezet door henzelf, zie tabel 4.5.

Tabel 4.5 Is u bekend welk bedrag de gemeente jaarlijks ontvangt van VWS voor lokale deskundigheidsbevordering en weet de gemeente op welke wijze dit bedrag wordt ingezet?

	<20.000	20.000-50.000	50.000-100.000	>100.000	Totaal
Bedrag bekend?					
Ja	19%	35%	35%	73%	31%
Nee	81%	65%	65%	27%	69%
<i>TOTAAL</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>
Bekend hoe besteed?					
Ja	8%	23%	30%	27%	18%
Min of meer	21%	26%	15%	55%	25%
Nee	71%	51%	55%	18%	57%
<i>TOTAAL</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>
Aantal gemeenten	72	84	20	11	187

De grootste categorie gemeenten is het best op de hoogte. Van hen weet zo'n driekwart welk bedrag ontvangen wordt. In deze categorie zijn ook de minste gemeenten die niet weten hoe dit bedrag wordt besteed. De allerkleinste gemeenten met minder dan 20.000 inwoners weten dit het minst goed. Van hen weet driekwart het niet.

4.3 Conclusie

De lokale aandacht voor deskundigheidsbevordering van vrijwilligers is nog onvoldoende ontwikkeld is om in de behoeften te voldoen. Immers, gemeenten hebben beleid voor vrijwilligerswerk in het algemeen, maar besteden weinig aandacht aan specifieke deskundigheidsbevordering van vrijwilligers. Hier komt bij dat gemeenten nog weinig op de hoogte zijn van het nieuwe financieringsmodel en de middelen die zij in dit kader hebben ontvangen en in de toekomst gaan ontvangen. Op zich valt ook op dat er relatief weinig aandacht is voor regionale samenwerking met bijvoorbeeld steunfuncties of provincies.

Willen de gemeenten een meer faciliterende en/of makelaarsrol gaan spelen is er behoefte aan informatie en aan intensievere samenwerking tussen gemeenten onderling, gemeenten en regionale partijen en gemeenten en vrijwilligersorganisaties.

5 Conclusie en aanbevelingen

Conclusies

Het huidige landelijke aanbod van deskundigheidsbevordering komt deels overeen met het beoogde aanbod in het nieuwe model

Het huidige aanbod komt overeen met het beoogde aanbod in de zin dat de VTA organisaties in 2007 met het subsidiegeld:

- vooral trainingen hebben gegeven die betrekking hebben op de voor VWS relevante sectoren, met name zorg, maar ook sociale hulpverlening.
- relatief weinig vrijwilligers van lokale organisaties hebben getraind. De reden dat er in 2007 nog lokale organisaties zijn getraind is voornamelijk dat deze afspraken nog voortkwamen uit eerdere jaren
- maatwerk leveren. Alle VTA instituten geven aan altijd al maatwerk te leveren en in samenwerking met de klant de inhoud van de training vorm te geven. Ook de vrijwilligerorganisaties geven aan over het algemeen tevreden te over de kwaliteit van de (op maat gemaakte) trainingen.

Het aanbod in 2007 week af van het beoogde aanbod in de zin dat er nog vrij veel trainingen gegeven zijn die niet zozeer bijdroegen aan specifiek inhoudelijke deskundigheidsbevordering, maar meer van algemene aard waren.

Er is op dit moment meer vraag dan aanbod naar landelijke deskundigheidsbevordering

Uit het onderzoek komt naar voren dat de vraag naar landelijke deskundigheidsbevordering op dit moment nog groter is dan de vraag. Verschillende VTA instituten geven aan 'nee te moeten verkopen' aan hun klanten. Het 'nee verkopen' zit met name in het feit dat er minder vrijwilligers getraind worden en het is minder vaak het geval dat bepaalde organisaties in hun geheel niet meer bediend kunnen worden.

Grofweg zou minimaal één vijfde van het totaal aantal vrijwilligers dat nu getraind is, niet bediend kunnen worden door het aanbod van de VTA instituten. Het gaat hier om een grove schatting. Het is helaas niet mogelijk om exact vast te stellen hoe groot deze 'niet gehonoreerde vraag' is en of de vrijwilligers die hierdoor training mislopen (althans bij de VTA) in theorie wel binnen de beoogde doelgroep van VWS valt.

De VTA instituten houden over het algemeen rekening met de selectiecriteria van het nieuwe model.

Over het algemeen houden de instituten bij het selecteren in de vraag rekening met de beleidsprioriteiten en de andere criteria van het ministerie. Bijna overal constateren we dat men probeert de lokale vraag af te bouwen (voor zover deze er is, immers hierboven bleek al dat er relatief weinig lokale vraag is). De VTA instituten geven daarnaast bijvoorbeeld aan dat men zich zoveel mogelijk richt (voor zover ze dat nog niet deden) op de beleidsprioriteiten van VWS. Deze worden in het achterhoofd gehouden bij het aanbieden van trainingen. Qua selectiecriteria zijn 'specialistisch' en 'extra kwaliteit' de moeilijkst hanteerbare. Het verschilt wel per instituut hoe sterk de nieuwe criteria meewegen in het selecteren

van de vraag. Dit hangt samen met de toekomst die het instituut voor zichzelf ziet op het terrein van vrijwilligers.

De VTA instituten zijn zich (noodgedwongen) aan het voorbereiden op het nieuwe model.

Bij alle VTA instituten heeft het nieuwe subsidiëringsmodel gevolgen voor hun werkwijzen. Globaal constateren we drie manieren waarop de instituten inspelen op de nieuwe situatie. Deze staan hieronder opgesomd. Overigens zijn de geschetste situaties niet uitsluitend en kunnen ze deels overlappen:

- 1 De doelgroepen en de vraag naar trainingen komen dusdanig overeen met de beoogde doelgroep in het nieuwe model dat er nauwelijks sprake is van een andere werkwijze
- 2 De doelgroep 'vrijwilligers' valt weg.
- 3 Men probeert zich zo goed mogelijk binnen de marktwerking te handhaven op het terrein van vrijwilligers.

Andere concrete aanpassingen in werkwijzen die we geconstateerd hebben bij de VTA instituten:

- Mogelijke doorberekening van kosten voor gesprekken voorafgaand aan de opdracht
- Het verhogen van de eigen bijdrage per deelnemer
- Het inhuren van freelance trainers
- Minder meerdaagse trainingen
- Het bezuinigen op faciliteiten als kinderopvang tijdens meerdaagse trainingen

Vrijwilligersorganisaties zijn bekend met het nieuwe model, maar spelen hier nog weinig op in

De (grotere) landelijke vrijwilligersorganisaties zijn over het algemeen op de hoogte van het nieuwe model. Wel zijn er nog onduidelijkheden. Men heeft nog niet helder voor ogen op welke manier aanspraak kan worden gemaakt op het landelijke budget. Hoewel de meeste organisaties op de hoogte zijn van het nieuwe model, zijn de voorbereidingen hierop beperkt. Dit komt onder meer doordat het voor veel organisaties onduidelijk is hoe de situatie er uit gaat zien. Veel hangt volgens hen af van hoe gemeenten de lokale deskundigheidsbevordering gaan invullen. Er zijn dan ook nog weinig concrete voorbereidingen getroffen, zoals het schrijven van (nieuwe) opleidingsplannen of contacten met gemeenten.

Landelijke vrijwilligersorganisaties hebben in beperkte mate visies op deskundigheidsbevordering van vrijwilligers die leidend zijn voor het inkopen van trainingen.

De vrijwilligersorganisaties vinden vrijwilligerswerk uiteraard van groot belang en hebben verschillende visies hierop. De indruk bestaat dat deze visies van vrijwilligersorganisaties echter nog niet concreet vertaald worden naar opleidingsbehoeften. De vrijwilligersorganisaties zijn in die zin nog niet toegerust om in het nieuwe model te profiteren van de marktwerking. Deze indruk wordt gevoed doordat de visies van de organisaties nog veelal niet uitgewerkt zijn in bijvoorbeeld beleidsstukken of jaarplannen en doordat de meeste organisaties ook nog bezig zijn met het vormgeven van plannen waarin de visie op deskundigheidsbevordering van vrijwilligers verder uitgewerkt gaat worden. Ook is het voor een landelijke organisaties lastig om de behoefte aan scholing voor de lokale afdelingen in kaart te brengen. Er is soms toch sprake van een afstand tussen landelijke organisaties en lokale afdelingen waardoor sturing vanuit een landelijke visie op de opleidingsbehoefte nog nau-

welijks plaatsvindt. De organisaties die we hebben gesproken gaven allen aan bekend te zijn met het indienen van een (landelijke) subsidieaanvraag. Op dit vlak verwacht men dan ook geen problemen.

Voor kleinere vrijwilligersorganisaties, allochtone zelforganisaties en organisaties die niet landelijk georganiseerd zijn wordt het moeilijker om de deskundigheid van hun vrijwilligers te bevorderen.

Deze vrees wordt door zowel de VTA instituten als de vrijwilligersorganisaties uitgesproken. Om voor het landelijke budget in aanmerking te komen moet men subsidieaanvragen indienen die dergelijke organisaties niet gewend zijn te doen. Een voorwaarde is dus dat er landelijke of regionale coördinatie is om landelijk aanspraak te maken op het geld. Om op lokaal niveau deskundigheidsbevordering van vrijwilligers te realiseren is het noodzakelijk dat gemeenten een regierol spelen hierin. Dit gebeurt vooralsnog niet.

Gemeenten zijn nog niet gereed om deskundigheidsbevordering van vrijwilligers lokaal vorm te geven.

De resultaten van de internetenquête laten zien dat de gemeenten nog relatief weinig bijdragen aan lokale deskundigheidsbevordering van vrijwilligers (zie ook paragraaf 3.2 en bijlage 5 van dit rapport). Wel is er bij veel gemeenten algemene aandacht voor vrijwilligersbeleid, maar specifieke aandacht voor deskundigheidsbevordering komt bij ruim een kwart van de gemeenten voor. Bij deze gemeenten is deskundigheidsbevordering van vrijwilligers opgenomen in het collegeprogramma en bestaan beleidsdocumenten met deskundigheidsbevordering als thema. Over het algemeen geldt dat de grotere gemeenten meer aandacht hebben voor deskundigheidsbevordering van vrijwilligers dan kleinere gemeenten.

Opvallend is ook dat gemeenten nog niet goed op de hoogte zijn van het nieuwe model en van het geld dat zij via het gemeentefonds beschikbaar krijgen. Ruim twee derde weet niet hoeveel geld zij hiervoor ontvangen hebben en logischerwijs weet daarom ook een groot deel niet waar het geld aan besteed wordt. Ook wat dit betreft zijn de grote gemeenten beter op de hoogte dan de kleinere gemeenten.

Het principe van 'lokaal tenzij' is in theorie goed, maar er kleven vooralsnog praktische bezwaren aan.

De theorie achter het nieuwe model, de meer vraaggerichte manier van werken waarbij het geld voor deskundigheidsbevordering zo dicht mogelijk bij de 'gebruiker' komt te liggen en waarbij geldt 'lokaal tenzij', wordt goed ontvangen. De weerstand die er bij zowel de VTA instituten en de vrijwilligersorganisaties bestaat, is met name gebaseerd op een aantal praktische bezwaren:

- Formuleren opleidingsvraag door vrijwilligersorganisaties, met name degene zonder opleidingsplannen is moeilijk, waardoor het principe van vraaggericht aanbod niet volledig opgaat
- Kleinere en allochtone vrijwilligersorganisaties en niet landelijk verenigde organisaties zijn niet toegerust om in het nieuwe model hun deskundigheidsbevordering in te kopen
- Gemeenten zijn (nog) onvoldoende gericht op lokale deskundigheidsbevordering van vrijwilligers
- Know how van de VTA instituten gaat in het nieuwe model verloren, door 'gedwongen' (deels) loslaten van de doelgroep vrijwilligers
- Landelijke samenhang in trainingen gaat verloren, het budget is 'versnipperd'

- Versnippering van het budget behoeft sterke sturing die er op dit moment niet is. Overigens is het uiteraard zo dat decentraliseren impliceert dat er minder landelijke sturing is. Echter, tijdens het onderzoek is gebrek aan sturing toch genoemd als knelpunt bij de regeling.

Een opmerking die verscheidene keren is gemaakt is de constatering dat het nieuwe model niet rijmt met andere doelstellingen van de overheid. Dit is niet zozeer een praktisch bezwaar, maar is wel één van de redenen waarom het nieuwe model met scepsis ontvangen wordt. Immers door het nieuwe model lijken bepaalde vrijwilligersorganisaties in de knel te raken voor wat betreft hun deskundigheidsbevordering. Dit geldt bijvoorbeeld voor allochtone organisaties, terwijl de overheid in haar beleid deze groep juist wil versterken. Ook krijgen kleine lokaal georiënteerde organisaties het moeilijker, terwijl dit juist de organisaties zijn die op lokaal niveau een bijdrage kunnen leveren aan de leefbaarheid in wijken.

Tot slot....

Er moet niet uit het oog verloren worden dat de regeling zoals die momenteel bestaat een overgangsregeling is en dat het dus logisch is dat er nog haken en ogen aan zitten. Het is wellicht niet verwonderlijk dat gemeenten nog geen actieve rol spelen en dat vrijwilligersorganisaties een afwachtende houding hebben. De verwachting is dat indien VWS een faciliterende en stimulerende rol speelt, dat de invoering van het nieuwe model in goede banen wordt geleid en dat de deskundigheidsbevordering van vrijwilligers niet negatief beïnvloed wordt door de veranderingen.

Aanbevelingen

Eén van de doelen van deze tussenevaluatie was een bijdrage te leveren aan het ontwerp van de nieuwe subsidieregeling 2009. In deze paragraaf doen we aanbevelingen hiertoe. Een belangrijk positieve bevinding is dat zowel aan de vraag- als aanbodkant van deskundigheidsbevordering (bij de vrijwilligersorganisaties en bij de VTA instituten) de twee basisprincipes van het model erkend worden. Zowel het principe van vraagsturing als het principe 'lokaal tenzij', wordt in theorie gesteund. Dit betekent dat de basis van het model geen directe aanleiding vormt tot het aanpassen van de regeling. De aanpassingen of aandachtspunten voor het ministerie zitten meer in:

- de praktische uitwerking van de regeling en;
- de communicatie over de regeling.

Praktische uitwerking van de regeling

Een aanbeveling voor het ministerie van VWS betreft de criteria die in 2009 gehanteerd gaan worden voor het al dan niet toekennen van landelijke subsidie aan vrijwilligersorganisaties.

Subsidiecriteria

De twee hoofdcriteria 'specialistisch' en 'van extra kwaliteit' zijn door Verweij Jonker instituut geoperationaliseerd¹. Een eerste stap is deze operationalisaties omzetten in hanteer-

¹ *Lokaal tenzij, ontwikkeling van criteria voor de landelijke financiering van deskundigheidsbevordering van vrijwilligers*, Verweij Jonker Instituut, augustus 2006

bare criteria voor toekenning of afwijzing van een aanvraag. Het Verweij Jonker instituut heeft hier een voorzet voor gegeven in het eerdergenoemde rapport. Het criterium dat de deskundigheidsbevordering waarvoor subsidie wordt aangevraagd voorzien moet zijn van een kwaliteitskeurmerk is vrij eenvoudig te bevragen en te controleren. Dit wordt lastiger bij bijvoorbeeld het criterium dat de deskundigheidsbevordering een vereiste is om als vrijwilliger bepaalde werkzaamheden uit te voeren of het criterium dat er geen alternatieve training beschikbaar is.

Doelgroepen

Uit het onderzoek komt de vrees naar voren dat kleinere (lokaal georganiseerde) organisaties in het gedrang komen. Het is geen doel op zich om lokale organisaties te bereiken, maar voorkomen moet worden dat de doelgroepen die deze organisaties vertegenwoordigen niet meer bereikt worden. We hebben geconstateerd dat met name allochtone zelforganisaties geen landelijke infrastructuur kennen. Er bestaat een kans dat deze doelgroep buiten de boot valt. De gemeenten hebben uiteraard de verantwoordelijkheid hier lokaal aandacht aan te besteden, maar ook VWS kan er op inspelen middels de subsidiecriteria.

In het rapport van Verweij Jonker is een voorstel gedaan voor een instrument om aanvragen te beoordelen. Hierin maken zij onderscheid tussen *voorwaardelijke* criteria en criteria die *indicatief* zijn en die doorslaggevend kunnen zijn bij het al dan niet toekennen van de subsidie. Eén van de voorwaardelijke criteria zijn de doelgroepen waarop men zich richt. VWS kan er voor kiezen om aan dit criterium *extra gewicht* toe te kennen.

Visie

We zagen dat landelijke vrijwilligersorganisaties nog relatief weinig visies op deskundigheidsbevordering hebben en dat er lang niet altijd sprake is van opleidingsplannen waarin deze visie wordt omgezet tot concrete opleidingsbehoeften. In de subsidieaanvraag kan een beknopte beschrijving van een visie worden opgenomen. Dit stimuleert vrijwilligersorganisaties een proactieve rol aan te nemen. Bovendien stimuleert dit de continuïteit van de deskundigheidsbevordering.

Een voorwaarde is uiteraard dat organisaties hierover geïnformeerd worden en ondersteuning kunnen krijgen van bijvoorbeeld koepelorganisaties.

Belangrijk is ook dat de subsidiecriteria helder gecommuniceerd worden richting vrijwilligersorganisaties (zie ook onder *communicatie*).

Monitoring

Het onderzoek geeft een indicatie (op basis van gesprekken met VTA instituten) dat er meer vraag dan aanbod is, maar eenduidig is dit niet vast te stellen. Immers deze cijfers zijn niet door de VTA instituten bijgehouden. We doen dan ook geen uitspraken over de hoeveelheid geld die nodig is voor landelijke deskundigheidsbevordering. Vooralsnog is het advies de voorgenomen subsidie van 5 miljoen te handhaven en als ministerie goed te monitoren hoeveel aanvragen er worden gedaan, hoeveel afwijzingen en toekenningen er zijn, hoeveel zijn afgewezen op basis van de *indicatieve* criteria (die dus wel voldoen aan de *voorwaardelijke* criteria) en welke type organisaties dit betreft. Op basis van deze informatie wordt de omvang van de vraag in kaart gebracht en kan bepaald worden hoeveel geld nodig blijft.

Communicatie over de nieuwe regeling

Een belangrijke constatering uit het onderzoek is het gebrek aan kennis over de nieuwe regeling bij betrokkenen. Dit geldt eigenlijk voor alle partijen die in het nieuwe model een rol hebben: vrijwilligersorganisaties, landelijke opleidingsaanbieders (VTA) en gemeenten. Gebrek aan kennis is niet verwonderlijk gezien de nieuwe regeling nog in de kinderschoenen staat. Een volgende stap is echter deze onduidelijkheid te verhelpen en manieren te vinden om de informatie richting betrokken partijen te sluisen.

Vrijwilligersorganisaties

Het ministerie zou vrijwilligersorganisaties kunnen informeren via koepelorganisaties zoals Movisie of door hen rechtstreeks te benaderen. VWS dient het proces van subsidieaanvraag tot subsidietoekenning en eventuele verantwoording uitgebreid te beschrijven en deze informatie richting vrijwilligersorganisaties te communiceren. Dit betekent helder maken aan welke voorwaarden een subsidieaanvraag moet voldoen, de weging van de voorwaarden (dus uitleg hoe men tot een keuze komt e.d.), zodat vrijwilligersorganisaties een inschatting kunnen maken van hoeveel tijd of moeite het kost om een aanvraag in te dienen. Ook moet deze informatie digitaal beschikbaar zijn op de website van VWS (in de vorm van een dossier), maar ook op websites van koepelorganisaties als Movisie en de Unie van Vrijwilligers.

Het is denkbaar dat deze informatie aan alle vrijwilligersorganisaties die in de afgelopen jaren bij de VTA getraind gestuurd wordt. Of wellicht heeft het NOV of Movisie een contactbestand met vrijwilligersorganisaties.

De hierboven beschreven informatie (maar met name die over de voorwaarden van de trainingen) dient uiteraard ook de VTA instituten te bereiken.

Gemeenten

Het uitgangspunt van het nieuwe model is 'lokaal tenzij,' waarbij gemeenten een duidelijke verantwoordelijkheid krijgen ten aanzien van deskundigheidsbevordering van vrijwilligers. Dit uitgangspunt past binnen het landelijke beleid en men moet waken voor teveel landelijke sturing hierin. De overheid kan een informerende en stimulerende rol spelen. Gemeenten kunnen geïnformeerd worden door advies op maat. Dit kan gebeuren middels adviseurs die bij gemeenten langsgaan om de situatie in kaart te brengen en advies te geven over de wijze waarop de gemeente kan bijdragen aan deskundigheidsbevordering van vrijwilligers. Door deze aanpak krijgt het ministerie inzicht in de stand van zaken bij gemeenten (in meer detail dan wat middels een vragenlijst bereikt kan worden). Gemeenten worden geïnformeerd en gestimuleerd om hun faciliterende of makelaarsrol (verder) in te vullen. Een mogelijk aandachtspunt hierbij is het aanspreken van regionale partijen. Uit de enquête blijkt dat er relatief weinig gemeenten zijn die samenwerken met Provincies of provinciale steunfuncties, terwijl deze 'laag' mogelijk wel een rol kan spelen.

Bijlage 1 De cijfers achter het onderzoek

In deze bijlage geven we een overzicht van de registraties van alle VTA instituten. Deze tota-
talen vormen de kwantitatieve basis voor enkele conclusies van het onderzoek. Overigens
moet voorzichtigheid geboden worden met interpretatie van de aantallen en met name met
de percentages. Deze zijn gebaseerd op de gegevens zoals door de VTA instituten aan ons
verstrekt, waarbij regelmatig werd opgemerkt dat de aantallen van het laatste kwartaal op
schattingen zijn gebaseerd. Daarnaast hanteren de VTA verschillende wijzen van registre-
ren als het bijvoorbeeld gaat om de beleidsprioriteiten. Ook is het onderscheid in de leer-
doelen niet altijd eenduidig. Toch geven de percentages een goede indruk van wat er met
VWS geldt in 2007 is gebeurd ten aanzien van deskundigheidsbevordering van vrijwilligers.

Algemeen		deelnemers	
Aantal gecertificeerde deelnemers		24325	
Aantal trainingen		1566	
Aantal dagdelen		7037	
Gemiddelde trainingsduur		4,5	
Gemiddelde groepsgrootte		15,5	
Per beleidsprioriteit			
	trainingen	deelnemers	
Zorg	758	11135	46%
Leefbaarheid	244	1960	8%
Sociale veiligheid	82	2557	10%
Overig (<i>bijv. o.a. sociale hulpverlening</i>)	482	8673	36%
		24325	100%
Per opdrachtgever			
	trainingen	deelnemers	
Landelijk	1075	17080	70%
Regionaal	339	5480	23%
Lokaal	55	711	3%
<i>Niet ingedeeld*</i>	97	1054	4%
	1566	24325*	100%
<i>* totaal per opdrachtgever telt niet bij alle VTA registraties op tot het totaal onder alge- meen</i>			
Per leerdoel*			
		deelnemers	
Kennis, inzicht en vaardigheden t.b.v. informatie en advies		3491	22%
Kennis, inzicht en vaardigheden t.b.v. individuele hulpverlening		3864	24%
Kennis, inzicht en vaardigheden t.b.v. groepsgewijze hulpverlening		2726	17%
Kennis en inzicht in de doelgroep		1610	10%
Kennis en inzicht t.b.v. strategie en beleid eigen organisatie		4470	28%
		16161*	100%
<i>* De totalen zijn exclusief de deelnemers van FNV Formaat en Stavoor</i>			

Bijlage 2 Onderzoeksvragen

1. Wat is het scholingsaanbod?

- a. Welke cursussen zijn met VWS subsidie georganiseerd, hoe vaak zijn deze aangeboden?
- b. Hoeveel cursussen hebben betrekking op de relevante sectoren en hoe vaak zijn deze aangeboden?
- c. Hoeveel van de onder b bedoelde cursussen droegen bij aan specifieke inhoudelijke deskundigheidsbevordering?
- d. Hoeveel certificaten worden verstrekt?
- e. Zijn de cursussen opgezet in overleg met de klant?
- f. Welke landelijke visie hebben vrijwilligersorganisaties op de kwaliteit van het vrijwilligerswerk en de daarvoor noodzakelijke deskundigheidsbevordering? In welke mate berust deelname aan de training op deze landelijke visie?

2. Welke organisaties hebben deelgenomen?

- a. Welke landelijke vrijwilligersorganisaties (of afdelingen, lidinstellingen van een landelijke koepel met een kwaliteitsprogramma) hebben deelgenomen?
- b. Zijn in 2007 en 2008 met behulp van VWS subsidies lokale vrijwilligersorganisaties bereikt die geen deel uit maken van een landelijke organisatie of koepel?
- c. Zijn er vrijwilligersorganisaties bereikt waarvan het profijt van de training in een enkele gemeente neerslaat?

3. Wie waren de deelnemers van de met VWS subsidie betaalde trainingen?

- a. Hoeveel vrijwilligers hebben meegedaan?
- b. Hebben zich in 2007 en 2008 meer of minder vrijwilligers gemeld dan de instituten met de beschikbaar gestelde subsidie kunnen bedienen? Als er meer waren; om hoeveel cursisten ging het en met welke criteria is de selectie van cursisten verricht?
- c. Hoeveel vrijwilligers die niet passen binnen de gestelde criteria (doelgroep VWS, landelijke organisaties, etc) hebben de instituten bereikt?

4. Hoe is de subsidie besteed door de VTA instituten?

- a. Hoeveel subsidie is gemoed met de trainingen voor de in het nieuwe model beoogde doelgroep in 2007/2008?
- b. Hoeveel zou dat feitelijk moeten zijn?

5. Wat doen de gemeenten met het geld voor deskundigheidsbevordering?

- a. Wat doen gemeenten voor vrijwilligers voor kwetsbare groepen?
- b. Hoe besteden gemeenten het geld dat beschikbaar is via het gemeentefonds voor de bevordering van deskundigheid van vrijwilligers?

Bijlage 3 Lijst van geïnterviewden

VTA instituten

Blooming	Mw. van der Poel
FNV Formaat	Dhr. van der Kroef
Odyssee	Dhr. Bremer
SBI training en advies	Dhr. Lambregtse
Sisko	Dhr. Bunskoek, Mw. Withaar
Stavoor	Dhr. Autar

Vrijwilligersorganisaties

Mezzo	Mw. Beumer
SOS telefonische hulpdiensten	Dhr. Verheijen
Alzheimer Nederland	Dhr. Blessing
Movisie	Mw. Janssen
Unie van Vrijwilligers	Dhr. de Graaff
De Zonnebloem	Mw. Hendriks
Rode Kruis	Dhr. Bots/Dhr. Claessens
VPTZ	Dhr. Bart
Humanitas	Dhr. Huddepol
Slachtofferhulp	Mw. Bruiness

Bijlage 4 Responsinformatie internetenquête

In totaal hebben 187 gemeenten de internetenquête ingevuld, hetgeen neerkomt op een respons van 42%. In onderstaande tabel is te zien hoe de verdeling is naar gemeentegrootte (inwonertal).

Tabel B.1 Responsinformatie

<i>Inwonertal</i>	<i>Verdeling populatie %</i>	<i>Verdeling respons %</i>
< 20.000	42,7	38,5%
20.000 - 50.000	42,4	44,9%
50.000 - 100.000	9,3	10,6%
> 100.000	5,6	5,8%
Totaal	100% (=443 gemeenten)	100% (= 187 gemeenten)

We zien dat de verdeling in grootte van de responderende gemeenten goed vergelijkbaar is met hoe alle Nederlandse gemeenten verdeeld zijn. De gemeenten die tussen de 20.000 en 50.000 inwoners hebben, zijn iets oververtegenwoordigd in het onderzoek. De kleinste gemeenten (minder dan 20.000 inwoners) zijn juist wat ondervertegenwoordigd.

Tabel B4.2 laat per provincie zien welk deel van de gemeenten hebben deelgenomen aan het onderzoek. De gemeente Drenthe is het meest vertegenwoordigd. In Groningen en Friesland hebben de minste gemeenten deelgenomen aan het onderzoek. Het responspercentage zit echter in de meeste gemeenten in de buurt van de totale respons van 42%.

Tabel B.2 Respons per provincie

<i>Provincie</i>	<i>Responspercentage per provincie</i>
Drenthe	67%
Flevoland	50%
Friesland	29%
Gelderland	39%
Groningen	20%
Limburg	45%
Noord-Brabant	40%
Noord-Holland	44%
Overijssel	44%
Utrecht	55%
Zeeland	61%
Zuid-Holland	43%

Bijlage 5 Tabellenoverzicht

In deze bijlage zijn de tabellen weergegeven die inzicht geven in de gegeven antwoorden in de internetvragenlijst onder gemeenten.

1. Wordt vrijwilligerswerk of vrijwilligerswerkbeleid genoemd in het collegeprogramma?						
	<20.000	20.000-50.000	50.000 - 100.000	>100.000	Totaal	
ja	76%	80%	90%	100%	81%	
nee	24%	20%	10%		19%	
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	
	Aantal	72	84	20	11	187

2. Wordt deskundigheidsbevordering (en/of scholing/opleiding) van vrijwilligers genoemd in het collegeprogramma?						
	<20.000	20.000-50.000	50.000 - 100.000	>100.000	Totaal	
ja	24%	27%	20%	45%	26%	
nee	76%	73%	80%	55%	74%	
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	
	Aantal	72	84	20	11	187

4. Bestaan er nota's, beleidsnotities/programma's met als thema vrijwilligerswerk/lokale vrijwilligers?						
	<20.000	20.000-50.000	50.000 - 100.000	>100.000	Totaal	
ja	47%	73%	85%	91%	65%	
nog niet, maar beleid hierop is in ontwikkeling	33%	24%	15%	9%	26%	
nee	19%	4%			9%	
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	
	Aantal	72	84	20	11	187

5. Waar bestaat het beleid uit dat in deze documenten beschreven is? Meer antwoorden mogelijk						
	<20.000	20.000-50.000	50.000 - 100.000	>100.000	Totaal	
financiële ondersteuning lokale vrijwilligerscentrale	47%	70%	76%	100%	67%	
financiële ondersteuning vrijwilligersorganisaties	65%	59%	59%	80%	62%	
inhoudelijke ondersteuning (advies) vrijwilligersorganisaties	56%	64%	76%	100%	66%	
samenwerking met vrijwilligersorganisaties op lokale projecten	38%	46%	65%	80%	49%	
samenwerking met regionale partijen (provincie, steunfuncties) op het terrein van vrijwilligerswerk	44%	33%	29%	20%	34%	
een vaste contactpersoon/aanspreekpunt voor vrijwilligersorganisaties binnen de gemeente	65%	62%	47%	60%	61%	
'ad hoc' ondersteunen van burgerinitiatieven	18%	34%	29%	60%	31%	
inkopen van trainingen/cursussen (of bemiddeling hierbij) voor scholing van vrijwilligers	53%	57%	65%	60%	57%	
faciliteiten (bijv. huisvesting, vergaderruimten, computers) beschikbaar stellen	32%	26%	47%	70%	34%	
anders, namelijk.	38%	33%	12%	20%	30%	
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	
	Aantal	34	61	17	10	122

Gepercenteerd op aantal respondenten

6. Waar gaat dit beleid uit bestaan? meer antwoorden mogelijk

	<20.000	20.000-50.000	50.000 - 100.000	>100.000	Totaal	
financiële ondersteuning lokale vrijwilligerscentrale	42%	85%	100%	100%	65%	
financiële ondersteuning vrijwilligersorganisaties	50%	65%	100%	100%	60%	
inhoudelijke ondersteuning (advies) vrijwilligersorganisaties	79%	55%	67%	100%	69%	
samenwerking met vrijwilligersorganisaties op lokale projecten	50%	55%	100%		54%	
samenwerking met regionale partijen (provincie, steunfuncties) op het terrein van vrijwilligerswerk	42%	30%	67%		38%	
een vaste contactpersoon/aanspreekpunt voor vrijwilligersorganisaties binnen de gemeente	38%	45%	100%		44%	
'ad hoc' ondersteunen van burgerinitiatieven	46%	35%	33%		40%	
inkopen van trainingen/cursussen (of bemiddeling hierbij) voor scholing van vrijwilligers	42%	50%	100%		48%	
faciliteiten (bijv. huisvesting, vergaderruimten, computers) beschikbaar stellen	17%	50%	67%	100%	35%	
anders, namelijk.	38%	15%			25%	
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	
	Aantal	24	20	3	1	48

Gepercentageerd op aantal respondenten

7. Is ondersteuning van lokale vrijwilligersorganisaties een post op de gemeentelijke begroting?

	<20.000	20.000-50.000	50.000 - 100.000	>100.000	Totaal	
ja	60%	77%	80%	100%	72%	
nee	39%	18%	15%		25%	
weet niet/geen mening	1%	5%	5%		3%	
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	
	Aantal	72	84	20	11	187

8. Bestaan er nota's, beleidsnotities/programma's met als thema deskundigheidsbevordering (scholing/opleiding) van lokale vrijwilligers?

	<20.000	20.000-50.000	50.000 - 100.000	>100.000	Totaal	
ja	19%	37%	30%	9%	28%	
nog niet, maar beleid hierop is in ontwikkeling	26%	19%	20%	18%	22%	
nee	49%	42%	50%	73%	47%	
weet niet/geen mening	6%	2%			3%	
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	
	Aantal	72	84	20	11	187

9. Waar bestaat het beleid uit dat in deze documenten beschreven is? Meer antwoorden mogelijk

	<20.000	20.000-50.000	50.000 - 100.000	>100.000	Totaal
financiële ondersteuning lokale vrijwilligerscentrale	21%	55%	100%	100%	52%
financiële ondersteuning vrijwilligersorganisaties	43%	55%	33%	100%	50%
inhoudelijke ondersteuning (advies) vrijwilligersorganisaties	29%	58%	67%		50%
samenwerking met vrijwilligersorganisaties op lokale projecten	21%	26%	50%		27%
samenwerking met regionale partijen (provincie, steunfuncties) op het terrein van vrijwilligerswerk	14%	23%	17%		19%
een vaste contactpersoon/aanspreekpunt voor vrijwilligersorganisaties binnen de gemeente	21%	45%	67%		40%
'ad hoc' ondersteunen van burgerinitiatieven		26%	33%		19%
inkopen van trainingen/cursussen (of bemiddeling hierbij) voor scholing van vrijwilligers	57%	68%	100%		67%
faciliteiten (bijv. huisvesting, vergaderruimten, computers) beschikbaar stellen	14%	23%	33%		21%
anders, namelijk	36%	13%			17%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
Aantal	14	31	6	1	52

Gepercentageerd op aantal respondenten

10. Waar gaat dit beleid uit bestaan? Meer antwoorden mogelijk

	<20.000	20.000-50.000	50.000 - 100.000	>100.000	Totaal
financiële ondersteuning lokale vrijwilligerscentrale	42%	71%	50%	100%	57%
financiële ondersteuning vrijwilligersorganisaties	42%	53%	25%		43%
inhoudelijke ondersteuning (advies) vrijwilligersorganisaties	63%	65%	75%	100%	67%
samenwerking met vrijwilligersorganisaties op lokale projecten	47%	41%	25%	50%	43%
samenwerking met regionale partijen (provincie, steunfuncties) op het terrein van vrijwilligerswerk	47%	35%	25%	50%	40%
een vaste contactpersoon/aanspreekpunt voor vrijwilligersorganisaties binnen de gemeente	42%	47%	25%		40%
'ad hoc' ondersteunen van burgerinitiatieven	32%	35%	25%		31%
inkopen van trainingen/cursussen (of bemiddeling hierbij) voor scholing van vrijwilligers	63%	59%	75%		60%
faciliteiten (bijv. huisvesting, vergaderruimten, computers) beschikbaar stellen	37%	41%	50%	50%	40%
anders, namelijk	37%	12%	25%		24%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
Aantal	19	17	4	2	42

Gepercentageerd op aantal respondenten

12. Is de gemeente op de hoogte van het nieuwe financieringsmodel voor deskundigheidsbevordering van vrijwilligers (zoals beschreven in de intro)?

	<20.000	20.000-50.000	50.000 - 100.000	>100.000	Totaal
ja, goed	1%	6%	5%	18%	5%
ja, redelijk	18%	36%	45%	55%	31%
nee, nauwelijks	58%	46%	35%	18%	48%
nee niet	22%	12%	15%	9%	16%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
Aantal	72	84	20	11	187

13. Is u bekend welk bedrag uw gemeente jaarlijks ontvangt van VWS voor lokale deskundigheidsbevordering van vrijwilligers?

	<20.000	20.000-50.000	50.000 - 100.000	>100.000	Totaal
ja	19%	35%	35%	73%	31%
nee	81%	65%	65%	27%	69%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
Aantal	72	84	20	11	187

14. Weet de gemeente op welke wijze dit bedrag wordt ingezet?

	<20.000	20.000-50.000	50.000 - 100.000	>100.000	Totaal
ja	8%	23%	30%	27%	18%
min of meer	21%	26%	15%	55%	25%
nee	71%	51%	55%	18%	57%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
Aantal	72	84	20	11	187

15. Op welke wijze wordt dit geld (globaal) ingezet? Meer antwoorden mogelijk

	<20.000	20.000-50.000	50.000 - 100.000	>100.000	Totaal
(een deel van) het geld gaat naar de lokale vrijwilligerscentrale	57%	44%	44%	56%	49%
vrijwilligersorganisaties kunnen aanspraak maken op het geld door subsidie aan te vragen	14%	17%	22%	56%	21%
het geld is opgenomen in het algemene budget van de afdeling	14%	41%	33%	44%	34%
het geld wordt via de Wmo ingezet voor vrijwilligers	86%	44%	44%	78%	59%
het geld wordt ingezet via provinciale/regionale organisatie	10%	2%	11%		5%
anders, namelijk	10%	17%		11%	13%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
Aantal	21	41	9	9	80

Gepercentageerd op aantal respondenten

16. Heeft de gemeente lokale vrijwilligerorganisaties geïnformeerd over het geld dat de gemeente van VWS heeft ontvangen voor deskundigheidsbevordering van lokale vrijwilligers?

	<20.000	20.000-50.000	50.000 - 100.000	>100.000	Totaal
Ja	1%	11%	5%	45%	9%
nee	85%	71%	85%	45%	76%
weet niet/geen mening	14%	18%	10%	9%	15%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
Aantal	72	84	20	11	187

17. Heeft u tot slot nog opmerkingen?

	<20.000	20.000-50.000	50.000 - 100.000	>100.000	Totaal
nee	81%	80%	85%	91%	81%
ja, namelijk	19%	20%	15%	9%	19%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%
Aantal	72	84	20	11	187

Research voor Beleid
Bredewater 26
Postbus 602
2700 MG Zoetermeer
tel: 079 322 22 22
fax: 079 322 22 12
e-mail: info@research.nl
www.research.nl